

LBRIS | Victor Ion Popa
We know
books

Take, Ianke și Cadîr

COMEDIE ÎN TREI ACTE

BUCUREȘTI, 2023

CUPRINS

ACTUL I / 5

ACTUL II / 64

ACTUL III / 119

Personajele

CADÎR

IANKE

TAKE

ILIE

IONEL

ANA

Safta

Doi copii

Vezi înaintea ochilor un șir de case ca și cum le-ai privi din stradă. Sunt acolo trei prăvălii modeste, de târgușor provincial, întâia este a lui Take, a doua este a lui Ianke și cea din urmă și micuță, de tot a lui Cadîr. Casa lui Take și a lui Ianke sunt construite absolut la fel, numai că sunt cu totul altfel zugrăvite. De pildă, zidurile casei lui Take sunt roșii, iar tabla de pe acoperiș albă, pe când casa lui Ianke are zidurile albastre și tabla de pe acoperiș roșie. Firma lui Take, pe care-i scris doar: „La Take“, e neagră, cu litere galbene, iar a lui Ianke e galbenă cu litere negre. Căsuța micuță a lui Cadîr și firma lui au luat de la fiecare câte o culoare. Așa, de pildă, zidurile sunt roșii, tabla neagră, firma galbenă cu litere albe. Take și Ianke țin mărfuri la fel, coloniale, un pic de fierărie și mărunțișuri de marchitanie. Numai Cadîr are specialitatea nației lui: cafea, rahat și tot felul de dulciuri. E vreme de vară. Toate cele trei prăvălii au perdele în față, cât ține micul trotuar provincial – firește, și ele deosebit colorate. E cald și zăpușeală. Ghicești apropierea serii – dar văpaia nămezii s-a prelungit până aici. Poate să fie ora cinci. Ulița e pustie și nu se aude decât foarte departe – undeva – cântecul trist al unei flașnete. Toți trei negustorii, ușor și comod îmbrăcați de vară, dormitează pe scaune înadins puse în față, fiecare la prăvălia lui.

Scena 1

TAKE, IANKE și CADÎR

TAKE (*somnoros și lehametit de căldură, își șterge nădușeala oftând*): Ooof, cald e!

IANKE: Și ce-mi spui asta mie?

TAKE: Dar cui să i-o spui?

IANKE: Ce mă interesează pe mine că ți-i cald?
Dacă-i cald, du-te în casă și te răcorește! Ce? Eu pot să te răcoresc?

TAKE: Dar ce, te-am rugat eu să mă răcorești? Lasă-mă-n plata Domnului!

IANKE: Ei poftim! Acum eu nu-l las!

TAKE: Mă rog, ție nu ți-i lene să vorbești atâta?

IANKE: Și ce te privește pe tine dacă mi-i lene sau nu mi-i lene?

TAKE: Dacă ți-ar fi lene ai dormi.

(Pauză; se aude caterinca.)

IANKE: Uuf! Mare căldură! Așa o căldură n-am avut toată vara!

TAKE: Și acum ce-mi spui mie asta?

IANKE: Dar ce, ție-ți spui?

TAKE: Atunci cu cine vorbești?

IANKE: Ce te privește pe tine cu cine vorbesc? Vorbeam cu Dumnezeu!

(Iarăși pauză și iarăși se aude caterinca tare.)

TAKE: Ia te uită, pe căldura asta, lui îi arde de cântat.

IANKE: Ei și ce parcă el cântă? Cântă mașina.

TAKE: Da, dar el dă din mână.

IANKE: Ce ești dobitoc? El dă din mână încet și mașina cântă tare. *(Iar mică pauză. Cadîr sforăie.)* Nu sforăi că nu pot să dorm.

TAKE: Nu sforăi eu. Turcu sforăie.

IANKE: Spune-i să tacă.

TAKE: Nu pot, că-l trezesc.

IANKE: Da, dar el de ce mă trezește pe mine? Ei, Cadîr! Acuși îi dau în cap cu un calup de săpun! Cadîr! Ce-ai luat-o așa turcește? Cadîr! Aista-i surd de tot când doarme. Du-te de-l trezește!

TAKE: Nu mă mișc de-aici nici mort.

IANKE: Dar ce, crezi că eu mă mișc? Mai bine stric un calup de săpun. I-auzi domnule cum sforăie! Aista nu mai este turc, aista-i curat harmăsar persan! Cadîr!

(Ia o bucată de săpun și o zvârle în Cadîr. Cadîr, lovit, crapă un ochi, murmură ceva neînțeles, se răsuțește puțin în scaun, apoi se așează zdravăn și adoarme iar. Nu mai sforăie.)

IANKE: Ei așa! Dai un ban, dar face!
(*Cadîr începe să sforăie iar.*)

TAKE (*râde*): Mai zvârle un calup.

IANKE: Dar ce, crezi că eu am fabrică de săpun?
Spune-i că i-a venit un mușteriu, că pe mine nu
mă crede.

TAKE: Fă-te repede că dormi, că vine baba Safta să
cumpere ceva!

IANKE: Și ce-mi pasă mie? Ea nu cumpără de la
ovrei. Fă-te tu că dormi. (*Dar și el închide
ochii.*)

Scena 2

TAKE, IANKE, CADÎR, și BABA SAFTA

BABA SAFTA (*se duce la Take*): Dom' Take! Un
calup de săpun!

TAKE: N-am săpun bun, babă. S-a stricat. Cere-i lui
Ianke.

BABA SAFTA: Ooof! Păcatelor! Dom' Ianke, ia dă-mi
un calup de săpun!

IANKE: Săpun? De unde am eu săpun? N-am de-
loc! Ia de la Take că el are!

BABA SAFTA: Are, da spune că nu-i bun!

IANKE: Parcă se pricepe el la săpun?

BABA SAFTA: Dom Take, auzi că jupânul n-are.

TAKE: Are, nu te uita în gura lui.

BABA SAFTA: Ei, Doamne, jupâne, zău dă-mi un calup de săpun!

IANKE: Se poate așa o creștină ca dumneata să cumperi de la un ovrei ca mine? Ia de la Take, că ți-l dă mai ieftin!

TAKE: Uite, babă, ia bucata ceea de jos! Ți-o dau ieftin!

BABA SAFTA: Apoi vezi că nu-i rău? Dar cu cât?

TAKE: Dă cât vrei! Cinci lei! Poftim!

BABA SAFTA: Ei, îi murdară, nu se poate, maică! Trei lei!

TAKE: Trei!

(Ia banii. Baba pleacă.)

IANKE: Dă zece lei încoace.

TAKE: Pe ce?

IANKE: Pe bucata de săpun. Dar ce am vândut-o eu?

TAKE: De ce-ai zvârlit-o?

IANKE: Ce te privește pe tine ce fac eu cu marfa mea? O așez unde-mi place! Dă zece lei!

TAKE: Nu dau nimic!

IANKE: Ei dă-mi atunci un calup de săpun de la tine.

TAKE: Și eu ce câștig?

IANKE: Ia nu fi măgar! N-ai câștigat cincizeci de bani? Dă-mi un calup de săpun!

TAKE: Vino de ia.

IANKE: Dacă nu dai imediat, te pun la dobândă!

TAKE (*zvârle banii*): Na, domnule, ia-ți-i toți! Trei lei.

IANKE: Poftim restul! (*și-i zvârle și el jos niște go-logani.*) Cincizeci de bani, câștigul tău!

TAKE: Dar ce, am vândut săpunul meu ca să câștig?

IANKE: Dar ce, eu l-am vândut ca să câștig? Tu l-ai vândut, tu să-ți iei câștigul!

TAKE: Bine, l-am luat.

IANKE: Să-i porți sănătos, dar, fiindcă tot te-ai sculat, dă-i încoace și pe ai mei.

TAKE: A, asta era? Scoală-te tu și-i ia?

IANKE: Nu pot!

TAKE: Nici eu nu pot! Mai dai cincizeci de bani?

IANKE: Nu pot, că pierd!

TAKE: Bine, altfel nu ți-i dau!

IANKE: Așa? Dă înapoi cincizeci de bani!

TAKE: Acu nu mai dau! Gata!

IANKE: Mă, dă înapoi!

TAKE: Nu dau.

LANKE: Serios vorbești?

TAKE: Foarte serios!

LANKE: Ai luat tu pomană de la un ovrei ca mine?

TAKE: Am luat!

LANKE: Ptiu, păcătosule!

(*Pauză.*)

TAKE: Na banii, mă! (*și-i zvârle jos.*) Ia-i! N-auzi!

LANKE: Dorm!

TAKE: Îi lași așa în mijlocul drumului?

LANKE: Ce te privește pe tine unde-mi fac eu casa de economie? Lasă-i acolo, că poate-s buni de sămânță. (*Cadîr iar începe să sforăie.*) Pii! Iar a început! Turcii ăștia ne-au necăjit totdeauna pe noi, săracii români! Iar zvârl un calup! Mă, tu ai rezervă, că dacă mai sforăie mult trebuie să deschid o fabrică!

TAKE: Am, dar l-am scumpit!

LANKE: Dă-te dracului, n-ai câștigat destul la el? Nu mai vând săpun și gata! Să nu se mai spele mahalaua atât de mult, că nu-i sănătos! Cadîr!? (*Zvârle săpunul*) Pii!...

TAKE: Ce-ai făcut?

LANKE: Eu n-am făcut nimic, săpunul a făcut! Așa un săpun prost! Eu îl trimit la Cadîr și el nime-rește în zid!

TAKE: A dat jos zugrăveala?

IANKE: Să știi că-i semn de ploaie. Așa un săpun bun, numai cât l-am zvârlit și a mirosit a ploaie a și spălat vopseaua! Țsta-i săpun patent! Am sa-l vând mai scump de-aci încolo, ca să-mi scot vopsitul casei.

TAKE: Apoi, fără glumă, ar cam trebui să ni le vopsim!

IANKE: Treaba ta, dacă vrei să vopsești, vopsește! Ce, eu am să ți-o vopsesc?

TAKE: Bine. Atunci trimit vorbă lui Stanică să vie și pun la vopsit.

IANKE: Zău? Așa crezi tu? Și eu ce fac?

TAKE: Treaba ta.

IANKE: Păi n-a fost vorba să așteptăm să vie copiii? Să-i întrebăm cum vor ei? Așa o vorbă ai tu?

TAKE: Da, dar băiatul meu a venit.

IANKE: Dar ce mă privește pe mine băiatul tău? Pe mine mă privește fata mea, și ea n-a venit. Dacă fata vrea o culoare și băiatul tău vrea tot culoarea aceea?

TAKE: Bine, mă, înțeleg, dar cât am să stau cu casa necurățată?

IANKE: De unde vrei să știu eu?

TAKE: Dacă nu știi tu când vine fata vrei să știu eu?

IANKE: Dar ce te-am obligat eu să știi? Parcă tu ai știut când vine băiatul. N-ai știut! Am zis eu ceva? N-am zis.

TAKE: Da, dar a venit. Fiica ta văd că nu dă niciun semn. Mai vine ori nu mai vine.

IANKE: Ei, o să vie dacă vrea și dacă n-o să vrea n-o să vie și gata!... Așa o cultură mare cum învață ea poate că nu-i dă voie să vie.

TAKE: Ei na! Că băiatu-meu nu învață tot la Academia comercială.

IANKE: Da, dar ce, el e femeie?...

TAKE: Păi școala e totuna și pentru băieți, și pentru fete!

IANKE: Ce vorbești? Și le ia și la armată?

TAKE: Ia lasă-mă în pace. Eu vorbesc serios și ție îți arde de glumă.

IANKE: Păi bine, dobitocule, cine a știut vreodată în lumea asta, ce-i în capul unei femei? Și dacă nu știe de ea, când vine, nici Ionel al tău care, a văzut-o acum trei zile, de unde vrei să știu eu, care n-am văzut-o de doi ani! Lasă să fie ea sănătoasă, acolo!... Ce are să folosească dacă are să vie la un ovrei bătrân ca mine? Eu bani să trimit. Dacă trimit bani, gata! E! Dacă ar mai trăi maica-sa, ar mai fi o frumusețe – dar așa? Parcă tu ce folos ai că ți-a venit băiatul? Îl vezi? Nu-l vezi! El umblă, se plimbă și cere bani! Ce nevoie e să facă asta aici? Poate s-o facă și la București, că tot atât costă! Ba aici costă mai scump, că vrea să sperie târgul. Tu nu-l vezi pe Ionel cu așa o eleganță? Parca n-ar fi băiatul lui Take din Podeni, parc-ar fi băiatul prefectului!

TAKE: Lasă să fie dacă-i dă mâna lui tată-său!

IANKE: Zic eu ceva? Lasă să fie că-i tânăr! Dar ce folos ai tu de asta?

TAKE: Am să mă mândresc că am cogeamite flăcău, voinic și deștept!

IANKE: Iote, iote. Că nu ești tu chiar așa de prost, dar tot negustor prost ești! Tu nu știi să lauzi decât marfa care n-o ai de vânzare!

TAKE: Dar ce vrei să spui că nu-i marfa bună?

IANKE: Zice cineva ceva? Bună... chiar mă mir că a ieșit așa o marfă dintr-unul ca tine.

TAKE: Nu mai spune! D-apoi bine, măi, nu-ți aduci aminte cum eram când am deschis noi prăvăliile aici?

IANKE: Ce vorbești? Erai un pârlit de negustor și asta-i tot. Ce te pui tu alături cu așa o floare de băiat ca Ionel.

TAKE: Pârlit de negustor, ai? Apoi, ai avut tu noroc că eram noi prieteni, că-ți arătam eu ție...

IANKE: Ei, și ce era să arăți? Ai mai spus tu de multe ori așa o prostie... Ei și ce folos aveai tu dacă mi-ai fi pus acolo câteva coarne? Eu tot cu nevastă frumoasă rămâneam. Mai bine te-ai gândi că nevasta-ta, geloasă cum era, se întoarce în groapă de câte ori te aude că zici așa o prostie... și de-atâtea ori o zici, că trebuie să fi ajuns să-raca ventilator!